

Družbena Odgovornost **in**
Umetna **Inteligenca** 28•5•2025

ROMSKI ŠTUDIJI IN TRAJNOSTNO, VKLJUČUJOČE TER DIGITALIZIRANO VISOKO ŠOLSTVO: NAUK ZGODBE

Prof. dr. Alenka Janko Spreizer

The project is co-financed by the Republic of Slovenia, the Ministry of Higher Education, Science and Innovation, and the European Union – NextGenerationEU. The project is implemented in accordance with the Recovery and Resilience Plan (RRP) under the development area Smart, Sustainable and Inclusive Growth, component Strengthening competencies, in particular digital competencies and those required by the new professions and the green transition (C3 K5), for the investment measure Investment F. Implementation of pilot projects, the results of which will serve as a basis for the preparation of a roadmap for the reform of higher education for a green and resilient transition to a Society 5.0: project Pilot Projects for the Reform of Higher Education for a Green and Resilient Transition.

GREEN, DIGITAL & INCLUSIVE
University of Primorska
ZELENA, DIGITALNA IN VKLJUČUJOČA
UNIVERZA NA PRIMORSKI
VERDE, DIGITALE E INCLUSIVA

NAČRT ZA
OKREVANJE
IN ODPORNOST

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA VISOKO ŠOLSTVO,
ZNANOST IN INOVACIJE

Financira
Evropska unija
NextGenerationEU

Trajnosti v romskih študijih

Kulturna trajnost

- Ohranjanje jezika, umetnosti, pripovedništva, običajev.
- Medgeneracijski prenos znanja in tradicij.
- Opor proti asimilaciji in izbrisu identitete.

Družbeno-politična trajnost (Rostas 2009: 182, Trehan 2009: 65; Aiello, Amador-López, Munté-Pascual, & Sordé-Martí (2019).

- Vključenost, enakopravnost, boj proti diskriminaciji.
- Politično zastopstvo Romov in avtonomija romskih skupnosti.
- Soustvarjanje politik, ne le pasivna vloga.

Ekonomska trajnost (Richardson and Ryder 2009: 250)

- Podpora tradicionalnim dejavnostim in lokalni ekonomiji.
- Boj proti revščini na način, ki ne uničuje romske posebnosti.
- Razvoj alternativnih ekonomskih modelov

Okoljska trajnost (Škobla & Filčák (2023: 74—91)

- Neoliberalno restrukturiranje nekdanjih začasnih bivališč, revščina, getoizacija in poziv k okoljski enakopravnosti
- Opozorila na okoljski rasizem
- Povezava z naravo, ponovna uporaba, mobilnost kot trajnostna praksa. (Tramway; LeBas 2025)
- Tradicionalno znanje o okolju (Selman 2025; LeBas 2025).

Trajnost in sodobna romska umetnost

Performansi, ki naslavlja dimenzije ekologije, življenja in povezanosti z okoljem, recikliranjem, pogosto v intersekcionalni perspektivi spola, rase in razreda.

Dostopnost na spletu in platformah.

Selma Selman, sodobna umetnica, BIH; performansi s področja sodobne umetnosti, zbiranje odpadnih kovin, reciklaža & pridobivanje platine

- Platinum (selmanselma.com)

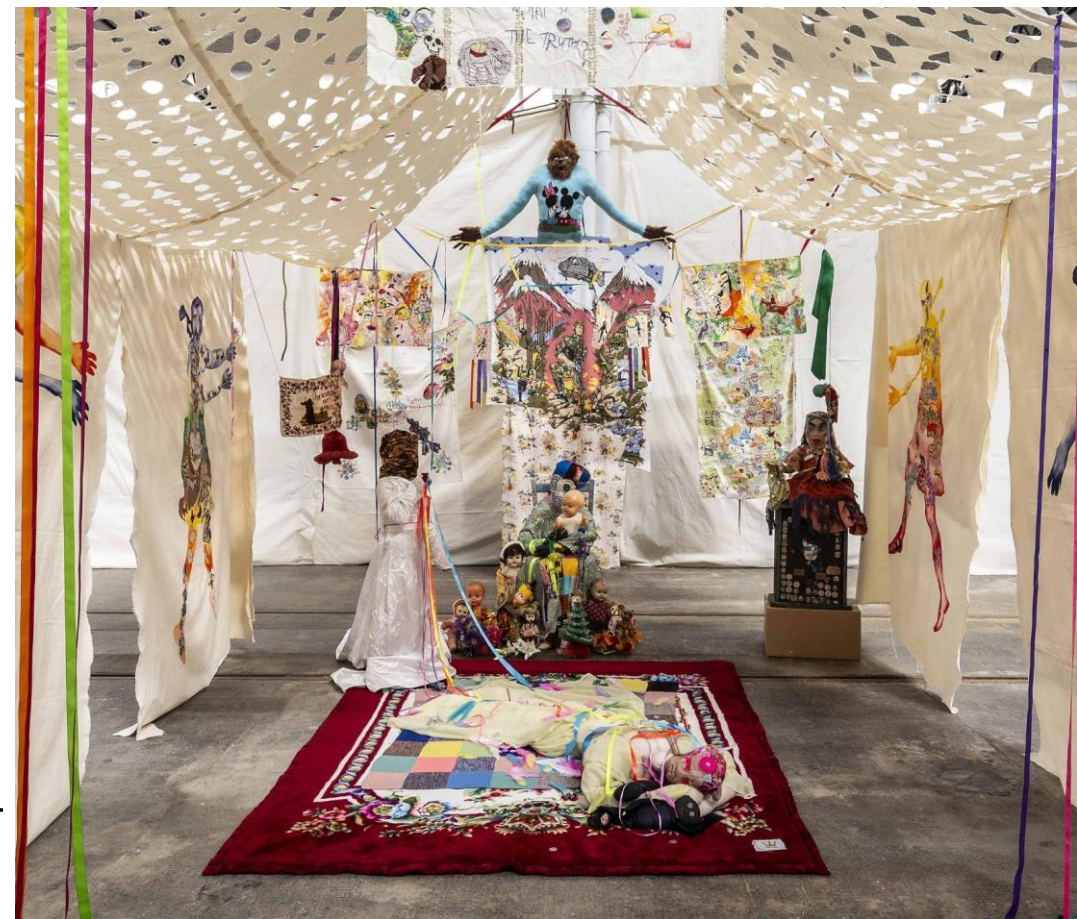

Trajnost in sodobna romska umetnost

Delaine Le Bas, sodobna umetnica Velike Britanije;
Kombinacija (digitaliziranih) vizualnih, performativnih in literarnih praks,

dela s tekstilijami, jih ponovno uporablja, naslavlja spolne in druge družbene neenakosti, stereotipno in napačno predstavljanje Popotnikov ...

- *Delainia: 17071965 Unfolding*
- Večplastna instalacija okolja, predmetov in tekstilij, na presečišču osebnega in političnega naslavlja diskriminacijo, stereotipe ... pri čemer svoje romske izkušnje povezuje s pogledi na zemljo, gibanje, spol in diskriminacijo.
(<https://www.tramway.org/event/7b98c4af-534d-4a71-bfca-b13e01074936/>)

Okoljska pravičnost

Škobla, D., & Filčák, R. (2023). Life next to a landfill: urban marginality, environmental injustice and the Roma. *Race & Class*, 65(4), 74-91. <https://doi.org/10.1177/03063968231203488>

***Critical Romani Studies* 2024, 7/1 (tematska številka Roma and Environmental Justice in Europe)** <https://doi.org/10.29098/crs.v7i1>

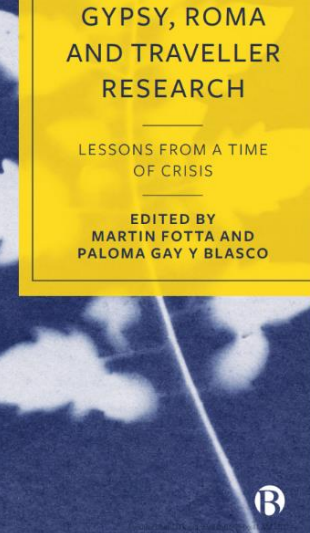
Študiji primerov iz S. Makedonije, Kosova, Slovaške, Srbije, Romunije in Turčije
Degradacija okolja, okoljski rasizem, okoljsko državljanstvo, dostop do vode,
Getoizacija, politike socialnega izključevanja, degradacija življenjskih bivalnih okolij
različnih romskih skupnosti.

CRS Critical
Romani Studies

Roma and Environmental Justice in Europe

VOLUME 7 • NUMBER 1 • 2024

Primer knjige: trajnost in digitalizacija

Trajnosti je v knjigi na kratko omenjena v poglavju Tamsin Cavaliero (2024: 12-14).

Raziskovalni interesi Cavaliero „ustvarjalne metodologije, vključevanje v izobraževanje, skupinsko delo, kulturni konteksti otroštva in mladine, **trajnost** ter skupnosti Potujočih in Romov“. (Cavaliero 2024: 5)

Čeprav v knjigi ni podrobneje obravnavana trajnost in niso navedene podrobne razprave ali primeri, povezani s to temo, natančno naslavlja digitalizacijo v raziskovanju.

Družbena Odgovornost **in**
Umetna **Inteligenca** 28•5•2025

Digitalizacija v akademskem okolju, in z Romi povezano raziskovanje v času pandemije Covid-19

Različni avtorji v knjigi naslavljajo:

- Digitalne tehnologije kot orodje raziskovanja
- Digitalizacijo kot predmet študija
- Vpliv digitalizacije na raziskovalne prakse
- Izzivi in omejitve

Digitalne tehnologije kot orodje raziskovanja

Zaradi pandemije je bilo treba preiti na metode raziskovanja na daljavo, pri čemer so **digitalne platforme, kot so Zoom, WhatsApp in Facebook**, postale **bistvene za komunikacijo in zbiranje podatkov**.

Marco Solimene (2024:61—76) na primer poudarja, kako so digitalne tehnologije olajšale terensko delo na daljavo v nomadskem taborišču Xomá v Rimu, saj so raziskovalcem omogočile ohranjanje stikov kljub fizični oddaljenosti).

Nathalie Manrique (2024: 94—108) razmišlja o omejitvah zanašanja izključno na digitalna orodja pri etnografskem raziskovanju in poudarja izzive pri zajemanju čustvenih in kulturnih nians brez neposredne interakcije).

Digitalizacija kot predmet študija

Solimene (2024:61—76) raziskuje medsebojno povezanost spletnih in offline svetov in ugotavlja, kako so platforme družbenih medijev, kot je Facebook, postale osrednji del družabnosti Xomájev med pandemijo.

Preučuje, kako digitalne tehnologije posredujejo družbene odnose in oblikujejo kulturne prakse (2024: 7).

Vpliv digitalizacije na raziskovalne prakse

Normalizacija digitalnih tehnologij v času pandemije je povzročila „preoblikovanje etnografije“, Piemontese in Leoco (2024: 109—129). Digitalna orodja naj bi pomagala **zmanjšati hierarhijo med raziskovalci** in udeleženci, saj so med spletnimi interakcijami zagotavljala **enako** vidnost v življenja drug drugega. (Piemontese in Leoco 2024: 109).

Avtorja poudarjata tudi **demokratizacijski potencial digitalnih tehnologij**, ki neakademskim sogovornikom omogoča, da prispevajo k ustvarjanju in analizi znanja. (Piemontese in Leoco 2024: 123).

Izzivi, omejitve

Več avtorjev, med njimi Manrique ((2024: 94—108), **poudarja pomanjkljivosti izključno digitalnih raziskav**, kot sta nezmožnost zajemanja čutnih izkušenj in zanašanje na posredovane podatke. Trdijo, da morajo digitalna orodja **dopolnjevati tradicionalne etnografske metode**, ne pa jih nadomeščati.

Avtorji na splošno menijo, da je **digitalizacija izziv in priložnost za akademsko sfero**, in pozivajo raziskovalce, **naj kritično ocenijo** njen vpliv na raziskovalne metode, odnose in ustvarjanje znanja. (Solimene 2024: 72)

Družbena Odgovornost **in**
Umetna **Inteligenca** 28•5•2025

Nauk zgodbe

Digitalizacija se je razmahnila med krizo Covid-19, po njej „**nova realnost, normalizacija**“
Večja dostopnost, a le za ljudi z **dostopom do spleta**, družbenih omrežij in platform Zoom, WhatsApp, Facebook

Odprti dostop do knjig, objav, v akademiji, demokratizacija znanosti

Nevarnost: **omejenost na določen čas, glede na obdobja financiranja**

Izziv: **veliko Romov ostaja nevidnih v digitalnih okoljih (nedostopnost, nedosegljivost), zato njihova večja in trajna inkluzija, tudi prek izobraževalnih posrednikov.**

NUJNOST ZAGOTOVITI TRAJNO DOSTOPNOST IN PODPRETI IZOBRAŽEVAJE SOCIALNO ŠIBKEJŠIH.

Reference:

Aiello, E., Amador-López, J., Munté-Pascual, A., & Sordé-Martí, T. (2019). Grassroots Roma women organizing for social change: A study of the impact of 'Roma women student gatherings'. *Sustainability*, 11(15), 4054.

Cavaliero, T. (2024). "2: Responding to Research Challenges during COVID-19 with Graphic Facilitation". In M. Fotta & P. Gay y Blasco (Eds.), *Ethnographic methods in Gypsy, Roma and Traveller research: Lessons from a time of crisis* (pp. 12-14). <https://doi.org/10.51952/9781529231878.ch002>

Critical Romani Studies (2024) 7/1. Tematska številka „Roma and Environmental Justice in Europe

Fotta, M., & Gay y Blasco, P. (2024). Introduction: Emerging trends in Gypsy, Roma and Traveller research. In M. Fotta & P. Gay y Blasco (Eds.), *Ethnographic methods in Gypsy, Roma and Traveller research: Lessons from a time of crisis* (pp. 1–17). Bristol University Press. <https://doi.org/10.56687/9781529231878-005>

Gay y Blasco, P. , & Fotta, M. (Eds.). (2024). *Ethnographic methods in Gypsy, Roma and Traveller research: Lessons from a time of crisis* (pp. 61–76). Bristol University Press. <https://doi.org/10.56687/9781529231878-007>

Manrique, N. (2024). Beyond the screen: An attempt to conduct remote anthropological research on perceptions of a global crisis. In M. Fotta & P. Gay y Blasco (Eds.), *Ethnographic methods in Gypsy, Roma and Traveller research: Lessons from a time of crisis* (pp. 94–108). Bristol University Press. <https://doi.org/10.56687/9781529231878-010> Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Richardson, J., & Ryder, A. (2011). New Labour's policies and their effectiveness for the provision of sites for Gypsies and Travellers in England. *Romani Politics in Contemporary Europe: Poverty, Ethnic Mobilization, and the Neoliberal Order*, 246-271.

Roštaş, Iulius.2011. "The Romani Movement in Romania: Institutionalization and (De)mobilization." In *Romani Politics in Contemporary Europe: Poverty, Ethnic Mobilization, and the Neoliberal Order*, edited by Nando Sigona and Nidhi Trehan, 159–176. Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Selman Selma. <https://www.selmanselma.com>

Solimene, M. (2024). The anthropologist's engagement: Lessons from a digital ethnography of a nomad camp in times of COVID-19. In M. Fotta & P. Gay y Blasco (Eds.), *Ethnographic methods in Gypsy, Roma and Traveller research: Lessons from a time of crisis* (pp. 61–76). Bristol University Press. <https://doi.org/10.56687/9781529231878-007>

Škobla, D., & Filčák, R. (2023). Life next to a landfill: urban marginality, environmental injustice and the Roma. *Race & Class*, 65(4), 74-91. <https://doi.org/10.1177/03063968231203488>

<https://www.tramway.org/event/7b98c4af-534d-4a71-bfca-b13e01074936/>

Trehan, Nidhi.2011. "The Romani Subaltern within Neoliberal European Civil Society: NGOization of Human Rights and Silent Voices." In *Romani Politics in Contemporary Europe: Poverty, Ethnic Mobilization, and the Neoliberal Order*, edited by Nando Sigona and Nidhi Trehan, 51–66.

Družbena Odgovornost **in**
Umetna **Inteligenca** 28•5•2025

- Thank you for your attention!
 - Hvala za pozornost!